

פרוגרמה פדגוגית

ערכת עבודה לישיבת צוות לפני בחירת
ריהוט לכיתות ולמרחבי בית הספר

ערכת עבודה לישיבת צוות

לפני בחירת ריהוט לכיתות ולמרחבי בית הספר

משתתפים: מנהל, צוות מוביל, מורות הכיתות, מלווה פדגוגי

ערכת עבודה זו מיועדת לחשיבה מקדימה שלכם. לקראת עיצוב הכיתות ומרחבי הלמידה בבית הספר. את הערכה מומלץ לעשות בהנחיית מלווה פדגוגי ולפני פגישה עם מעצב (במידה ותחליטו להעזר בו לפני בחירה סופית של הריהוט).

מטרתה מצד אחד למקד ומצד שני לפתוח.

למקד - את תהליכי הלמידה, היעדים, הערכים, ואופני ביטוי הפדגוגיה שלכם במהלך התנהלות השיעור ומערכת השעות.
לפתוח - לאפשרויות שונות של כיתה, של התנהלות מרחבית, של ניהול זמן ומרחב.

ערכת העבודה מתמקדת ביצירת פרוגרמה פדגוגית ובפרקטיקות הלימודיות. הפרוגרמה מאגדת את הצרכים, הרצונות והחזון שלכם ביחס למרחב בו מתקיימת הלמידה ולאחריה ניתן לגשת לפתרונות המרחביים לצרכים שלכם, אם תרצו - בעזרת מעצבת.

פרוגרמה

מסמך המאגד את הצרכים, הרצונות והחזון של צוותי החינוך הירושלמים ביחס למרחב הלימוד ואופן ההתנהלות בו.

ערכת עבודה לישיבת צוות

לפני בחירת ריהוט לכיתות ולמרחבי בית הספר

משתתפים: מנהל.ת, צוות מוביל, מורות הכיתות, מלווה פדגוגי

תאריך הפגישה:

שותפים בדיון ובחשיבה:

הפרוגרמה מורכבת מהסעיפים הבאים

1. הסיפור הבית ספרי

2. למידה מבוזרת אצלנו:

- ערכים ואווירה
- Wellbeing-צרכים ומענים
- תהליכי למידה בכיתה ע"פ עקרונות למידה מבוזרת והחלטה אמיצה
- ניהול המרחב

A collection of small, colorful geometric shapes (circles, triangles, squares) in shades of blue, green, yellow, and red, scattered in the top-left corner of the slide.

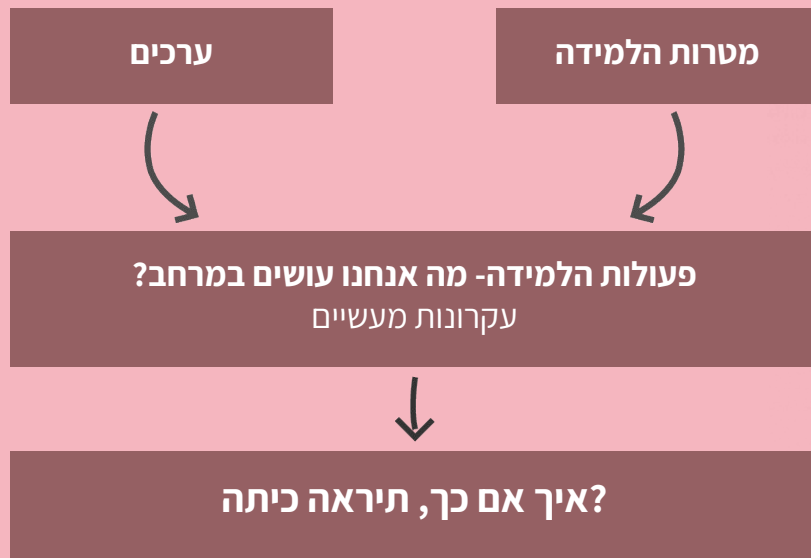
חלק א'

כל תהליך עיצובי

מתחיל מהגדרת הצורך.

במקרה של עיצוב מרחבי למידה:

- אנו מתחילים בהצבת המטרות והערכים אליהם נרצה להגיע.
- ממשיכים בהגדרת הצורך- חשיבה על הפעולות אותם אנחנו רוצים לבצע במרחב.
- רק לאחר מכן, נוכל לחשוב- איך יעוצב המרחב שלנו?

בתי ספר שעברו את המאיץ

מוזמנים לחזור לסיפור הבית ספרי שלכם.
מי שרוצה להתעמק ולדייק את הסיפור הבית הספרי
והחלום הפדגוגי מוזמן לתהליך קצר של חשיבה באן

הסיפור שלנו

כל בית-ספר הוא סיפור מיוחד וייחודי.
אז מה הסיפור שלכם?
מה הייחודיות שלכם?
מהם הערכים המרכזיים של בית הספר?
מוזמנים לכתוב במשפט אחד או שניים:

החלום הפדגוגי

חלום הפדגוגי הוא רעיון עקרוני וגדול המבטא באופן תמציתי את האמונה
שלכם לגבי מהו חינוך מיטבי וכיצד צריך בית הספר שלכם להתנהל. החלום
לא חייב להיות מדויק, אלא זהו ניסוח פנימי שלכם המבטא את הכיוון הגדול
ואופי החינוך אליו אתם מעוניינים להביא את בית הספר. נסו לנסח בכמה
משפטים קצרים:

- מהן המטרות המרכזיות אליהם אתם רוצים להוביל את התלמידים?
- מהן הגישות הפדגוגיות שמבטאות בצורה הטובה ביותר את האופן שבו אתם
רואים את החינוך? (לדוגמא למידת חקר, חברתית רגשית וכו).

הסיפור השכבתי והכיתתי/ למידה מבוזרת

לפניכן 3 סרטונים נבחרים מתוך מאגר
'ידע והשראה' באתר.

1. פדגוגיה צבעונית

2. למידה באחריות אישית

3. למידה בעמידה

למאגר כולו

אנו בירושלים רוצים לקדם מיומנויות של לומד עצמאי, שיתופיות ותחושה של WELLBEING ותודעת צמיחה אצל הלומדים ואנשי החינוך הירושלמים.

אנו מאמינים שכדי שמיומנויות אלו יבואו לידי ביטוי, יש דרכים מגוונות ואפשרויות ההוראה והלמידה רבות. ועם זאת ניסחנו עקרונות אותם היינו רוצים לראות בכל כיתה ירושלמית: כיתה בה תפקיד המורה משתנה, בה התלמידים פעילים, בה מוצגים תהליכי ותוצרי הלמידה ויש בה מגוון ובחירה בתהליכי הלמידה.

ללמידה זו קראנו **למידה מבוזרת**. מוזמנות לקרוא ולעיין במטרות, ערכי ועקרונות הלמידה המבוזרת.

הסיפור השכבתי והכיתתי/ למידה מבוזרת

בחרו סרטון שמקיים את אחת המטרות **באופן שהייתן רוצות לקיים אצלכן בבית הספר:**

- איזו מטרה ממטרות הלמידה המבוזרת באה לדעתכן לידי ביטוי בסרטון? (לומד עצמאי, שיתופיות, well being ותודעת צמיחה)
- איזו פרקטיקה תפסה את תשומת ליבכן?
- האם ניתן ליישם את הפרקטיקה הזאת בכיתה שלכן במידה כזו או אחרת כבר עכשיו?
- מה צריך לקרות כדי שתצליחו אתן ליישם את הפרקטיקה אצלכן בכיתה?

The background is a solid teal color. Scattered across the left side are various small, colorful geometric shapes: circles, triangles, and squares. Some shapes are solid, while others are hollow. The colors include red, yellow, blue, and green. These shapes are concentrated in the left half of the image, leaving the right half mostly empty.

חלק ב'

מכירות את התרגיל שבו אתן כותבות בזמן הווה ובפירוט את המצב שאתן הייתן רוצות להיות בו? בואו ננסה אותו על המורה שבנו.

לפני שממשיכים

סיימתן?

עכשיו חשבו על תלמיד או תלמידה (אמיתית או תיאורטית) ונסו לכתוב תיאור דומה מנקודת המבט שלהם. התיאור לא חייב לעסוק באותו שיעור או בשיעור שלדעתכן יהיה לו הכי כיף אלא בתיאור של למידה ממקום של רווחה אישית ותודעת צמיחה. "אני נכנס לשיעור אחרי הפסקה. אני עייף ורוצה רגע לשבת ולהתמתח לפני שהמורה מתחילה את השיעור..." "המורה נתנה לי משימה לשבת בקבוצה עם שלושה חברים שלי. אני קם מהמקום ו..."

האם יש פער בין המציאות היום לבין החלום? עד כמה זה רחוק? אנחנו רוצים לאפשר לכם לצמצם את הפער! החזיקו את החלום הזה בזמן כתיבת התוכנית בתהליך הבא:

קחו דף ועט במקום שקט וכתבו:

תארו בצורה מפורטת שיעור אחד אידיאלי שהייתן רוצות שיתקיים. התחילו מהשלב שלפני השיעור ותארו מה אתן מרגישות, רואות, שומעות, עושות. נסו להשתמש בכמה שיותר חושים ולא לשכוח לכתוב בהווה!

הנה כמה דוגמאות:

- "אני מגיעה לבית הספר ביום של שמש נעימה, נעלתי נעליים נוחות ואני מחזיקה שקית עם ציוד לשיעור..."
- "אני יושבת עם קבוצת תלמידים ומלמדת אותם את הנושא החדש באמצעות המחשה. כשאני מרימה את הראש אני יכולה לראות את שאר התלמידים עסוקים במשימה שהם בחרו. בפינה אחת קבוצה עוסקת בהכנת כרזה, מספר תלמידים מתרגלים על הלוח..."
- "אני דואגת לתלמידה ש..."
- "מדי פעם אני שומעת..."
- "האור בכיתה נעים. על אדן החלון יש עציצים..."
- "אני מרגישה..."

למידה מבוזרת אצלנו | כיצד תתממש בכיתות ובמרחבים?

ניהול המרחב

תהליכי למידה בכיתה

ע"פ עקרונות למידה
מבוזרת והחלטה אמיצה

Wellbeing
צרכים ומענים

ערכים ואווירה

אז איך מקיימים את עקרונות הלמידה המבוזרת בכיתה?
מה זה אומר על המרחב? אלו שינויים ניתן לעשות בכל כיתה על מנת לתמוך
בתהליכי הלמידה הרצויים?

הכנו עבורכם סרטונים הנותנים טעימה של עקרונות הלמידה המבוזרת.
בנוסף אתן מוזמנות לעיין בחוברת 'צ'ק ליסט כיתה ירושלמית- עקרונות המרחב
המבוזר' המסבירה איך לריהוט במרחב יש יכולת לעצב את הלמידה ולתת מענה
פונקציונאלי לתהליכים השונים בכיתה. בצק ליסט יש גם שאלות לדיון על אותם
פריטים במרחב הכיתתי אותם אנו לעיתים לוקחים כמובנים אליהם.

חשבו על מילים שמתארות את
האווירה הרצויה בכיתה שלכן.

לדוגמא: רכות, שמחה, רוגע, עליזות, הרמוניה, כיף, משחקיות,
ביתיות, טבע, חום, צבעוניות, אחר.

תארו את הכיתה מנקודת מבט של רגש ואווירה-
מה הכיתה משדרת? מה חווית התלמידים?

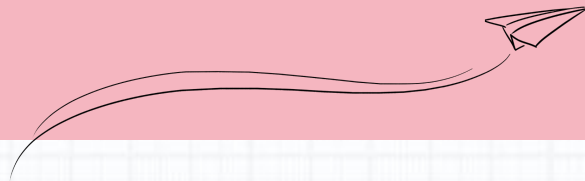
לדוגמא: הכיתה שלנו תהיה מקום ביתי ונעים שמאפשר בטחון
ואפשרות לטעות. הכיתה שלנו תעורר סקרנות וחדוות למידה.

חשבו על ערכים שחשוב שיבואו
לידי ביטוי בכיתה שלכן.

לדוגמא: שייכות, אחריות, בחירה, צמיחה, בית, חברות,
גמישות, אני משמעותי, שיתופיות, מקום אישי, קצב למידה
אישי, נינוחות.

תארו את הכיתה שלכן במונחים של הערכים
שהיא מבטאת או מקדמת.

לדוגמא: הכיתה תתן מקום לכל תלמיד להתפתח
באופן אישי בהתאם לחוזקות וליכולות שלו.

לדוגמא

הערך שבחרתי: שייכות

ביטויים מרחביים: מקום קבוע לתלמיד, תמונה שהוא מביא מהבית ותולה במרחב תצוגה, תא אחסון לחפצים שלו.

ביטויים בסדיריות אחרות: מענה פדגוגי מותאם אישית, מורה עומדת בפתח ומקבלת כל ילד בבוקר טוב, נוכחות איש צוות מתווך לפני כניסת התלמידים לכיתה (בדומה לגן).
שייכות לא חייבת לבוא לידי ביטוי רק במקום קבוע של הלומד. אלא באופנים שונים. כמו כן שימו לב שבכיתה בה אין עוגני שייכות רבים במרחב הפיזי ניתן לחזק את הערך בסדיריות אחרות כמו זמן אישי, מענה לימודי ספציפי ועוד.

אנחנו יודעים שכדי שהערכים שחשובים לנו לא ישארו בגדר מילים, חשוב לתת להם ביטוי מוחשי - הן במרחב הפיזי והן בסדיריות שאנחנו מייצרים.

כתבו אפשרויות לביטוי של אחד הערכים שבחרתם בפן הפיזי. כיצד יכול הערך לבוא לידי ביטוי בסדירות שונות בכיתה?

WELL BEING - צרכים ומענים במרחב הכיתתי

אנו מאמינים שכולנו מגיעים לבית הספר לא רק עם הראש, אלא עם הגוף, הנפש, מערכת אמונות ומחשבות שבתוכנו. חינוך רלוונטי מאפשר לאדם להשיג את תחושת השלמות המאפשרת לו למצוא את עצמו, ולהכיר את החוזקות שלו ביחס לעצמו.

נושא wellbeing הינו רחב מאד ובחרנו כאן להתייחס אליו בקצרה מההיבט המרחבי. נרצה להתבונן על התלמיד הבודד ועל חווית הלמידה שלו במרחב שבו הוא מתנהל.

בהגדרות מטרות הלמידה המבוזרת התייחסנו לwellbeing ותודעת צמיחה כהכרה בייחודיות ובשונות בין התלמידים, וההבנה שכל לומד יש לו את הצרכים והרווחה הלימודית, החברתית והרגשית שלו.

ככל שנגוון את תהליכי הלמידה ונאפשר יותר מענים, הן לצרכים הפיזיים והחושיים והן לצרכים החברתיים והקוגניטיביים של התלמידים השונים, נגיע ליותר תלמידים שמצליחים להתפתח ביחס לעצמם.

WELL BEING - צרכים ומענים במרחב הכיתתי

תארו את המענים שהכיתה יכולה לתת לתלמידים השונים. לדוגמא:
 הכיתה תתן לילד פעיל ותנועתי מענה של אפשרות לעבוד תוך כדי תנועה (פדלים, פיתה, עמידה).
 הכיתה תתן לילד חברתי מענה של עבודה משותפת או תוך כדי משחק.
 הכיתה תתן לילד מוסח מענה של עבודה בפינה מופחתת הסחות (מול הקיר, אוזניות).

הכיתה תתן לילד.ה. _____ מענה של _____
 הכיתה תתן לילד.ה. _____ מענה של _____
 הכיתה תתן לילד.ה. _____ מענה של _____

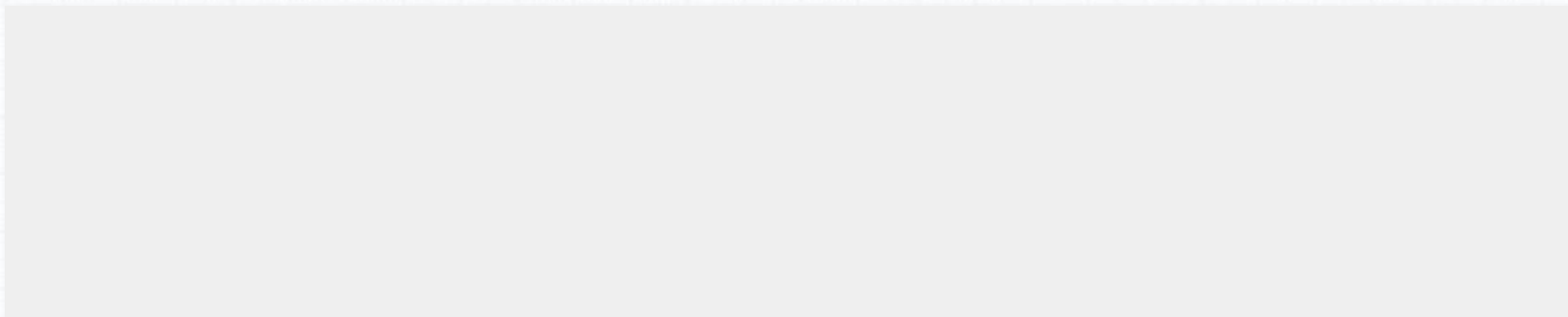
על הרצף הלימודי/התנהגותי - מה הם טיפוסי הלומדים השונים בכיתה שלכן? מה סגנון הלמידה שלהם?
 למה כל אחד מהם זקוק? (למשל: מרחב שקט/ מרחב מעורר שיח/ מקום להיות לבד/ אפשרות תנועה).

תהליכי למידה בכיתה

בלמידה המבוזרת המיומנויות המרכזיות שהצבנו כמטרה הן **לומד עצמאי ושיתופיות**.
לפניכן רצפי התפתחות למיומנויות לומד עצמאי ושיתופיות (בעמודים הבאים).

איך השלבים השונים ותתי המיומנויות ברצפים אלו יבואו לידי ביטוי בכיתה שלכן באופן מעשי?
כלומר- מה קורה בפועל בכיתה שיכול לעזור ללומד לרכוש את המיומנויות? מהן הפרקטיקות,
ההתרחשויות, פעולות הלמידה שמתרחשות בכיתה? מה המורה עושה? במה עוסק התלמיד?

לומד עצמאי

מיומן.ת	מסוגל.ת	מתפתח.ת	מתגלה	
אני שוקל ובוחר אסטרטגיות שונות לפתרון בעיות לבד ולוקח יוזמה כדי לפתור אותן	אני מתמיד ומנסה מספר פתרונות לבעיה באופן עצמאי גם שהפתרון הראשון לא עבד	אני מנסה לפתור את הבעיה באופן עצמאי ויודע לזהות ממי ומתי אני יכול לבקש עזרה	אני מנסה לפתור בעיות על-ידי היגיון, ניסוי וטעיה	יכולת וכישורים לפתרון בעיות באופן עצמאי
אני מסוגל לחשוב על חוזקות והישגים אישיים על בסיס אסטרטגיות אישיות ומשוב של המורה	אני מבין מה למדתי על עצמי מהחוויות השונות שאני עובר	אני יכול לקשר איך המאמצים שלי משפיעים על הכישורים והישגים שלי	אני יכול לחשוב ולבטא את התחושות שלי בלמידה	פיתוח מיומנויות רפלקציה
אני יודע אילו שיטות והתנהגויות יעזרו לי לסיים את המטלות בזמן	אני מבין שיש דברים שמסייעים לי לקבוע יעדים ולהשלים משימות	אני קובע יעדים בלמידה ופועל לבצע אותם בזמן נתון	אני עוקב אחר המשימות של השיעור ופועל לעמוד בהם	קביעת לוחות זמנים ועמידה בהם
אני מתמודד עם חוסר וודאות, אתגרים ותסכולים כדי לבחון את הרעיונות שלי ולהתמיד במשימות מאתגרות	אני מחפש שיטות ויוצר תכנית כדי להשלים משימות מאתגרות	אני מתמיד במשימות קצרות מועד בתוך גבולות הביטחון האישי שלי	אני מזהה מצבים בהם אני מרגיש בטוח ולא בטוח, לנסות דברים חדשים	התמדה במשימה לאור האתגרים
אני יודע באיזו שיטה או הרגל למידה להשתמש בהתאם למשימה שיש לי	אני יודע לזהות הרגלי למידה ועבודה שתורמים לי	אני יודע לדון בחוזקות ובחולשות שלי כלומד	אני מזהה את היכולות ותחומי העניין שלי כלומד	לזהות את עצמם כלומדים
אני יודע להעריך את ההישגים שלי במשימה לאור קריטריונים שזיהיתי, כמו כן, להסביר את דרך הפעולה שלי והסיבה לתוצאות	אני יודע להעריך את האפקטיביות של התוצאה לפי קריטריונים מוגדרים	אני יודע לזהות אם השלמתי את המשימה שיצאתי לבצע	אני יודע לזהות אם אני מרוצה מהתוצאה של המשימה שביצעתי	הערכה עצמית על תהליכים ותוצאות

שיתופיות

מיומן.ת	מסוגל.ת	מתפתח.ת	מתגלה	
אני יודע לזהות וליישם דרכי תקשורת שיקדמו את השיח בקבוצה באופן חיובי	אני יכול לזהות את הרגשות של חברי לשיחה ולהתייחס אליהם באופן מכבד	אני יודע להביע את הרגשות והמחשבות שלי באופן ברור ומכבד	אני יודע להקשיב לחברי בקבוצה באופן מכבד	תקשורת
אני מוצא דרכים לפתור קונפליקטים תוך שיתוף פעולה ופשרה	אני מציע רעיונות לפשרה וקונפליקטים	אני מבין שיש דרכים רבות לפתור חילוקי דעות בין חברי הצוות	אני יודע שלא תמיד מסכימים איתי ואני מסוגל להקשיב ולנהל שיח מכבד גם במצבי קונפליקט	פתרון קונפליקטים
אני לוקח חלק בחלוקת תפקידים ומשימות בקבוצה לפי קריטריונים שונים כמו חוזקות ותחומי עניין ובהתחשב בקבוצה בה אני נמצא	אני מבין שלעיתים אני נדרש לבצע תפקיד לטובת הקבוצה גם אם הוא אינו בתחום העניין שלי	אני לוקח על עצמי תפקיד ומשימות בקבוצה לפי תחומי העניין שלי	אני מקבל על עצמי תפקיד בתוך הקבוצה	חלוקת תפקידים ומשימות בצוות
אני מנסה להגיע להחלטה מוסכמת (בקונצנזוס) בין חברי הקבוצה	אני מחפש דרכים לקבלת החלטות שמקובלות על רוב חברי הקבוצה	אני תורם את דעתי לשיח על ההחלטות בקבוצה	אני מבין שלפעמים מקבלים החלטות שלא לפי דעתי	קבלת החלטות
אני רוצה לשמוע רעיונות של שאר חברי הקבוצה ומנסה לחבר בין רעיונות שונים	אני שוקל רעיונות של חברי הקבוצה לאור המטרה המשותפת	אני מקשיב לרעיונות של אחרים ומשתף רעיונות משלי	אני מקבל שיש רעיונות גם לחברים אחרים בקבוצה	העלאת רעיונות בצוות

תהליכי למידה בכיתה

צרו אוסף רגעים

תארו רגע נתון מתוך שיעור (זמן עבודה עצמאית, זמן עבודה מגוונת במרכזים, זמן איתי לידי במרחב, שיעור תחנות, איסוף בסוף שיעור, הצגת תוצר שיעור, הצגת תוצרי פרויקט מתמשך) וכתבו:

הרגע:

מה המורה עושה?

במה התלמיד הבודד עוסק?

במה קבוצות התלמידים עוסקות?

איך הם מחולקים?

מה המנח שלהם?

מה חווית הלמידה שלהם?

מה צריך במרחב כדי שברגע הזה חווית הלמידה תהיה מיטבית?

דוגמא:

<< עבור תת המיומנות **העלאת רעיונות בצוות** נשתמש בפרקטיקה של ניהול דיון תוך חלוקת תפקידים- התלמידים ישבו בקבוצות וינהלו דיון בנושא נבחר תוך שימוש בכרטיסיות תפקידים. << לכל קבוצה יש גם לוח מחיק עליו הם כותבים את הרעיונות המשותפים אותם הם יציגו במליאה. << התלמידים יושבים במנחים שונים, חלקם על הרצפה, חלקם על הספה, חלקם סביב שולחן קבוצתי. << המורה מסתובבת ביניהם ועוזרת היכן שמבקשים את עזרתה.

תהליכי למידה בכיתה

רגע נוסף: (ככל שתרחיבו המעצב יקבל יותר מידע והיכרות עם הצרכים שלכם)

רגע נוסף:

עוד דברים שחשוב שהמעצב ידע:

חשבו:

- כמה מורים משתמשים בכיתה/במרחב במהלך יום לימודים?
- האם השכבה מתנהלת ע"פ כיתות-אם או כיתות בעלות אפיון אחר?
- מה הרכב הלומדים? גיל, אוכלוסייה, זהות.
- איך תתרחש התנועה והפעילות לאורך שיעור: חשבו על תנועת לומדים במרחב ותנועה של הריהוט. האם יהיה צורך להזיז את הריהוט למצב אחר במהלך השיעור? איזו דינמיות מתאפשרת בעוד הריהוט סטטי?
- האם תרצו להגדיר נהלים ביחס לסידור הכיתה ע"י המורים והלומדים?

לדוגמא:

בכיתה בה מלמדים מורים שונים- מגדירים מצב ראשוני שהריהוט חוזר אליו בסוף כל שיעור עבור המורה הבא.

הכיתה היא בסופו של דבר מרחב שאנחנו חיים בו שעות לא מעטות בכל יום. הוא צריך 'לעבוד' ולהיות פונקציונאלי על מנת לאפשר לכל הבאים בפתחו להשתמש בו באופן המיטבי.

אנחנו מזמינות אתכן לקיים חשיבה על הגדרות של נהלים שיתמכו במשתמשים השונים ולתת למעצב מידע שיעזור לו להציע פתרונות לשימוש במרחב.

חלק ג'

בהצלחה רבה!

אז איך נראות כיתות ירושלמיות?

מה כדאי שהן יכילו? כנסו לקטלוג הכיתות באתר מ'חדש. הכנו עבורכם דוגמאות לכיתות עם הרכבי ריהוט שונים. כל כיתה היא מערכת שלמה עם אפשרויות שונות, דגשים שונים וביטוי מעשי שונה לעקרונות הלמידה המבוצרת.

מוזמנות לעיין ולקרוא ולחשוב-

האם יש כיתה שמתאימה לכן?

האם יש כיתה שמתאימה באופן חלקי? למה?
 ולפני בחירת הריהוט- כנסו שוב לצ'ק ליסט
 וחשבו על כל הפריטים בכיתה הירושלמית.